

Daaronder bevond zich, nederig doch interessant, de door O. Petri uitgegeven 'School-Atlas van Alle Deelen der Aarde, opgedragen aan Zijne Excellentie den Heere Graaf J. van den Bosch'. Zoals zo vaak was dit werkje niet gedateerd, blijkbaar als beschutting tegen te vroege veroudering, waarvoor uitgaven van deze aard nu eenmaal zo licht vatbaar zijn in deze wereld waarin bijkans niets bestendigs is. De boekhandelaar, die in 1840 begonnen was met deze uitgaaf, Adolf Baedeker, geboortig uit Essen, die om voor mij duistere redenen zijn activiteit op dit gebied opdroeg aan de schepper van het cultuurstelsel, was in dit opzicht openhartiger: van 1848 tot 1858 verschenen onder zijn naam, of althans mede onder zijn naam, zes uitgaven van een Schoolatlas van alle delen der aarde, achtereenvolgens bevattende 22, 24, 24, 24, 25 en 25 kaarten (afgezien van twee delen onder de naam Kleine Handatlas, onderscheidenlijk uit 1842 en 1851). Deze aanvankelijk aan de Hoofdsteege en later aan de Hoogstraat gevestigde boekhandelaar en uitgever was een jongere broer van de beroemde Karl van de reisgidsen (hoc nomen est omen!). Hij verhuisde reeds op 1 december 1844 naar Keulen, doch hield blijkbaar toch een belang aan in de Rotterdamse zaak, doordat hij op de één of andere manier ging samenwerken met de Duitser Otto Petri, (Brunswijk 1822-Delft 1873) die later de zaak alleen zou voortzetten, tot zijn dood in 1873 (zijn weduwe zou het nog uithouden tot 1884, toen zij de zaak overdeed aan A. Eeltjes in de Opper, waar haar man zich in 1858 had gevestigd). Koeman schrijft hem vier grote en één kleine schoolatlas toe. De eerste met 24 kaarten plaatst hij 'waarschijnlijk' tussen 1848 en 1851; de tweede, ook met 24 kaarten, tussen 1857 en 1860; de derde met 25 kaarten omstreeks 1870; de vierde met 26 kaarten omstreeks 1873. In de derde uitgaaf tekent A. Baedeker voor de kaarten, in de vierde luidt de ondertekening 'Herzien door L. J. C. Ludolph'. Deze Ludolph (Hellevoetsluis 1818-Rotterdam 1880) was in 1858 nog huisonderwijzer. In 1860 werd hij hoofd van een 3e klasse lagere jongensschool aan de Karresteeg als onderwijzer van de 2e rang met acte van toelating Engels en Frans tegen een tractement van gemeentewege van f 1800.—, vermeerderd met vijf procent van het schoolgeld. Dit emolument kan niet meer dan ten hoogste een paar honderd gulden hebben bedragen en dat is ruim geschat. Toevaligerwijs heeft mijn vader bij hem op de lagere school gegaan,